

Pripovedka. Po letu necega dné je šel Blaže na polje. Vročé je bilo, lice mu gorí, in silno ga začne žejati. V lepej senci pod hrastom najde hladén studenec, ki je izpod pečine izviral. Voda je bila čista ko ribje oko, in mrzla ko led. — Naglo se je Blaže napije; ali slabo mu začne bivati, toliko, da ne omedli.

Slab príleze domóv, in izbolí prav nevarno. „Joj“, zdíhoval je bolan v postelji, „kdo bi mislil, da je v tem studencu tako hud strup!“ Blažetov oče pa pravijo: „Čisti studenec ni kar nič kriv tvoje bolezni, nego tvoja neprevidnost, ker si se ves pregret naglo mrzle vode napil.“

Na tablo naj učitelj nariše: kozarec (kupico), steklenico, vrč, sod, skudelico, mlinček za kavo, piskrc za mleko i. t. d.

Jožef Žemlja.

V pojasnjenji nam jezikoslovec kaže na pr.: domorodic ali deželjak Landsmann; sprug, so-suprug conjux; jad (od tod ja-jedinšina), nevolja, togota; ljubav, ljubezin; kervolok, kdor je kervi žejin; smel, prederzin temerarius; celivati, ljubiti ali kušvati; haba ali perutnica; prúsnik ali prosobréjje, ponočin keber; tamor, po planinah zagrajen prostor, kamor se čez noč živina vganja, tedej kolikorkrat živinče, katero zvónec nosi, predin zaspi, z glavo zmaja, se sliši glas zvonca deleč u doline in planjave; var ali grad Festung; brest Ulmenbaun; tis Eibenbaum (od tod Tisovic, vas u Stružki fari na Dolenskim); tica ali gerb Wappen; zrezljani lok Kirchengewölbe mit Schnitzwerk oder Basrelief; verč z napisam Urne mit der Inschrift; pil sopěč lebenhauchende oder zu leben scheinende Büste, Säule; žezelj ali scepter; hvala govorov u zborih Lob der Parlamentsreden; grobje, po serbsko groblje, pokopališe; otožnost ali melankolija; iskreno ali odkrito serce itd. — Basnoslovec razlaguje na pr.: „Semela (Semele), Tebanskiga kralja u Beocii hči, je nadležvala, kakor čenčajo ajdovskih bogov pravljíčarji, Cevza ali Jupiterja, kteri je rodil z njo Baha (Bacchus), de bi príšel enkrat k nji u svoji bogovski podobi in svitlosti; pa ko je zadnič dovolil u njeno prošnjo, njé umerjoče okó ni móglo prenesti blišobe tega bogá, tako de se je per ti pričí na tla zgrudila, in umerla, u plamen unéta od taciga svita.“ — „Pieride (Pierides) ali Muze, bóginje in patrone učenosti, tako imenovane od hriba Piera (Pierus) u Tesalii, svojiga izvoljeniga stanovališa. Visóke in bogate, kakor se jim vse prilizuje in uklanja, povzdigujejo in kadé tudi učeni in pevcí, s pesmimi u njih hvalo zloženimi, s čimur njih napuh in druge strasti še bolj unemajo“ itd.

Vesel „Kmetijskih in rokodelskih Novic“ l. 1843 jih je še iz Krajne pozdravil v št. 10; ali — že v št. 12 naznanjajo „Novice“

smert pravega rojaka, kateri je za Slovence in njih rod in jezik ves živel, smert Ovsiškega fajmoštra, kateri je v 38. letu svoje starosti umerl za jetiko. Njegovo poslednje večje delo je povest v pesmi: Sedim sinov, ki je vsem Slovencem gotovo dopadla. Za naše „Novice“ je ves gorel in še na smertni postelji od njih govoril. Pred šterimi tjedni nam je poslal pesem v l. 10 in obljubil tudi v prihodnje veliko za nje pisati itd. Bog mu daj mir in pokoj! — Labudnica ta pa se glasi:

Nóvim Slovénским novicam!

Dobro jutro! Bog te sprim' danica!
Si vondèr že enkrat zasijala,
De Slovénška se zbudi modrica,
In ne bode vedno terdno spala?

Dolgo vsi Slovenci hrepeneli
Po željeni tebi so vodnici,
Mesce, tjedne, dneve, ure šteli, —
Up svoj spolnjen vidijo v resnici.

Kmetu, rokodelcu ti svetila
Per stanú njij raznih opravilih;
Mu kazala pota boš, pravila
Per številu njega del obilih:

Nógradniku snáziti, saditi,
Bóljšati, požlahtnovati terje;
Pléti, okopávati, koliti,
Oživljati nograđe zaterte.

Vsacimu boš svétovala zvésto,
Stan polájšati si marskdej sitin;
Se postaviti na bolji mésto,
Bodi mož si tudi že slavitin.

Kmétiči! zbudite se iz spanja!
Rokodelci, obertniki tudi.
Glejte! zarija tamò odganja,
Vsak za novim, boljim se potruđi!

Za zorníco to zvestó hodite,
In mèglè noč zad bi stala goste;
Svita, luči njene se deržite, —
Prave zgréšili stèzè ne boste.

Krajničan.

B.

Bernard Tomšič.

*Teško, prijatli! Je, ob enim lačen biti,
In s šolskim ukam glávo si beliti!*

Jék novic od pokrajne.

Dolgo so razgled dajale
U jeziku nam sestrice,
De bi v lastnim vunder brale
Se od ljudstva tud' novice.

Družba kmétijska v Ljubljani
Jih dajati je sklenila,
In nadvojvodu Joani
Pervi list blagoslóvila.

Hvalijo namen v novicah,
Kmeta tudi podučiti;
Pri slovenskih jim sestricah
Sklenejo podporna biti.

In komú v oči ne sije
Vredno to prizadevanje?
Kdo, kter' je iz domačije,
Teh novic b' opušal branje?

Kaj umetin človek vstvári,
Kakšno rokodelstvo bođi,
Kdaj na žito céná vdari,
Kdaj voznik po njega hodi;

Poročila v domačijo;
Kakšnje je drugje orožje,
Skušnje lastne za kmetijo,
Kak' se kruh pridéla ložje. —